

Červený seznam cévnatých rostlin Moravskoslezského kraje

PROJEKT vychází, navazuje, doplňuje a aktualizuje již publikovaný:

**Červený seznam cévnatých rostlin
Moravskoslezského kraje
Sedláčkové a Pláška z roku 2005**

a jeho garantem je RNDr. Marie Sedláčková

o co jde?

- Červený seznam vyjadřuje míry ohrožení recentně se vyskytujících druhů (rostlin) dané oblasti (zvykle v kategoriích): C1 – C4b
- Většinou též zahrnuje Černý seznam – taxonů vyhynulých, nezvěstných a nejasných, recentně se v území nevyskytujících: A1 – A3

co vyjadřuje?

- Zobrazuje ohroženost jednotlivých taxonů.
- Ale má také zahrnovat v regionu „pouze“ vzácné druhy na okrajích svých areálů, zavlékané, vysazované, zplaňující... třeba když jsou vnímány jako ohrožené v sousedních oblastech?

k čemu že je dobrý / čemu slouží?

Především:

- k volbě priorit v praktické ochraně přírody - vyhlašování MZCHÚ, plánování managementu, záchranných programů....
- ukazuje vývoj (ohroženosti) místní flóry v čase

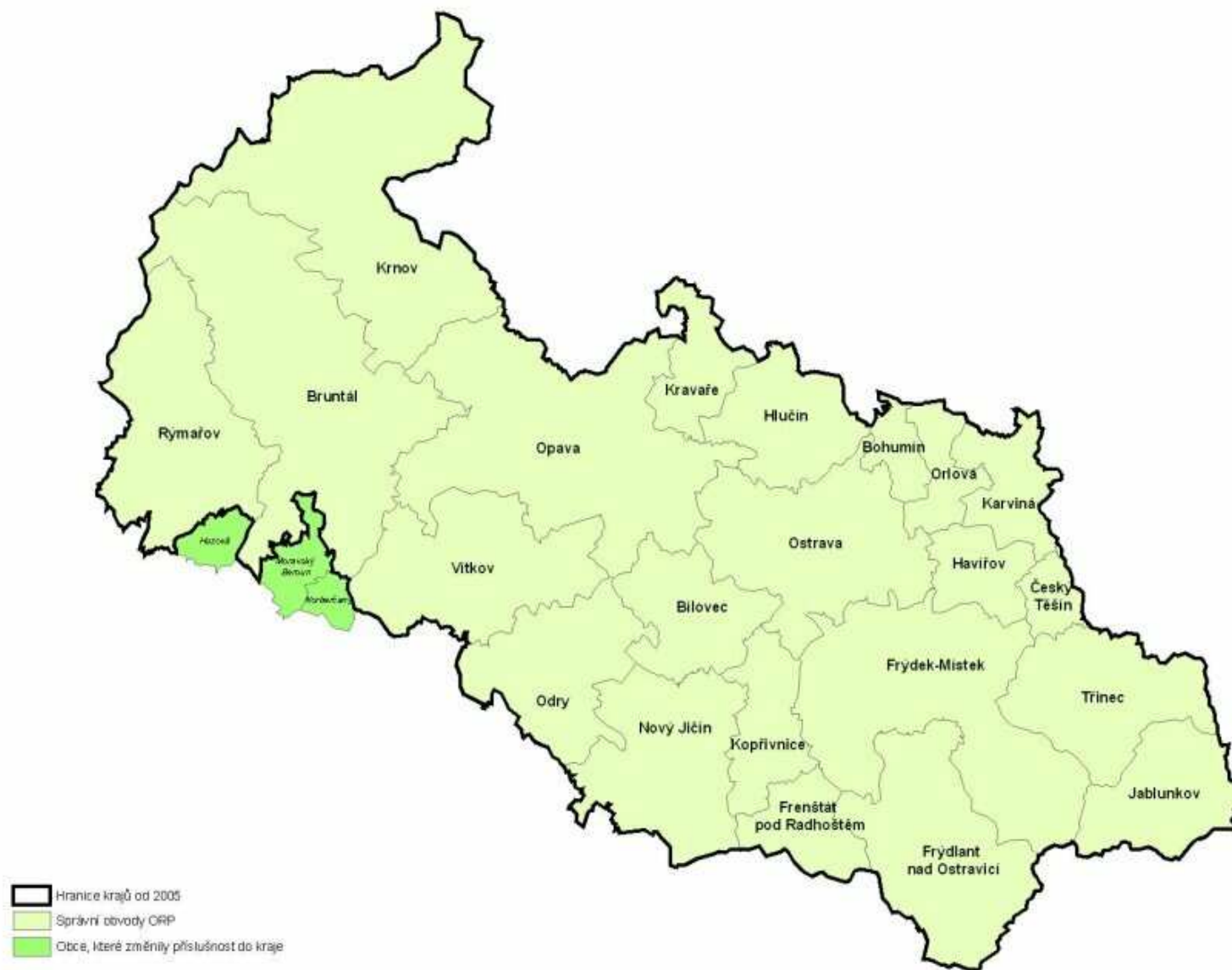
jak je územně vymezen?

Týká se pouze nynějšího politického území kraje Moravskoslezského.

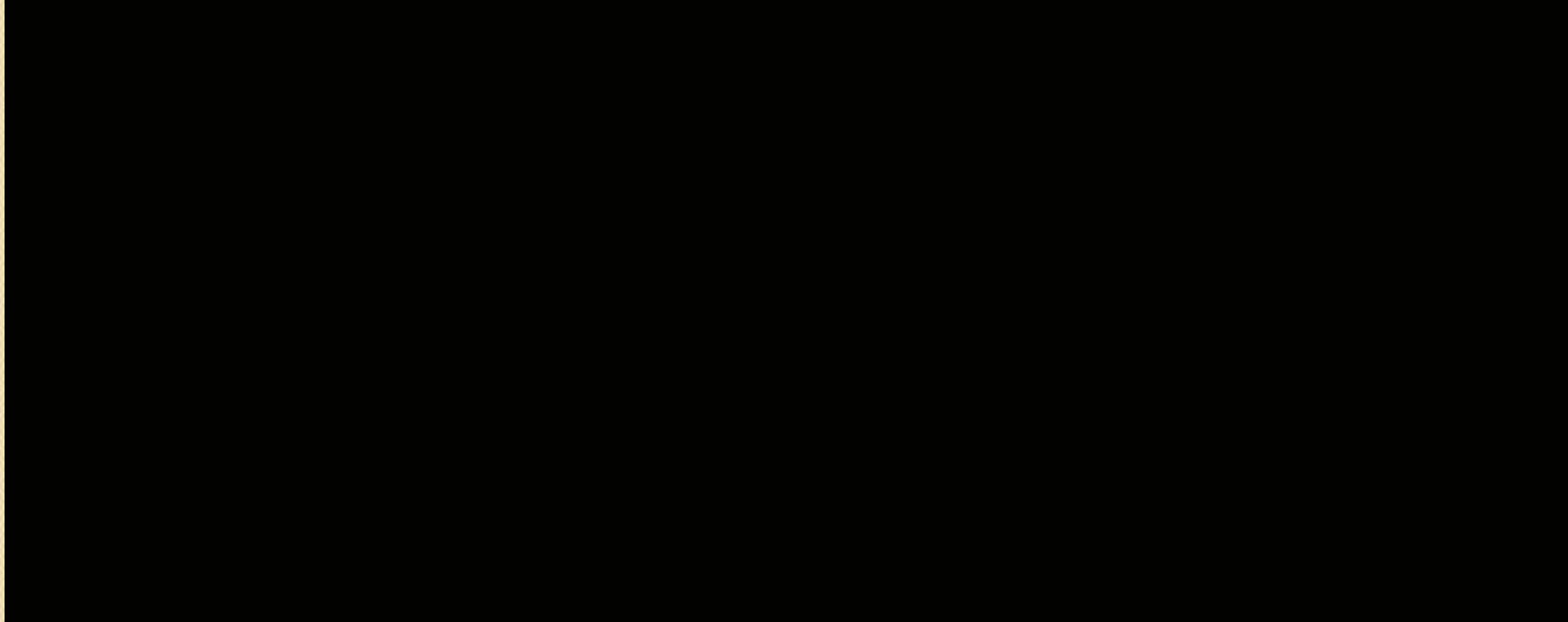
- Což také znamená bez katastrálních území obcí: Dětrichov nad Bystřicí, Huzová a Norberčany, které přešly pod kraj Olomoucký.

- Podobně nemohou být v seznamu zahrnuty jesenické: *Diphasiastrum tristachyum*, *D. oellgaardii*, *Gnaphalium supinum*, *Salix lapponum*, *Saxifraga moschata* ssp. *basaltica*, *Pinus uncinata* ssp. *uliginosa* apod., neboť jsou či byly známy pouze z olomoucké strany Jeseníků.

Správní členění Moravskoslezského kraje od 1. 1. 2005

SILNIČNÍ A DÁLNIČNÍ SÍŤ MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ

- Na regionálních stránkách ČBS bude tato mapka s možností slušného přiblížení k dispozici.
- Stejně tak lze snadno dohledat kam spadá předmětný katastr při zadání obce do www.mapy.cz.
- Přesné hranice katastrálního území pak jsou patrné na www.geoportal.cenia.cz.

jaký je jeho časový horizont?

- Není předem dán, avšak lze předpokládat, že impulzem pro publikování bude moment, kdy přestanou být vznášeny jiné připomínky, návrhy a dodatky, nežli zcela nové nálezy.

To znamená určitě ne letos.

co je nezbytné pro jeho úspěšnost
(čili aby co nejdříve odrážel skutečnost)?

- Zapojení co nejširší - nejen regionální obce botanické, a to s předpokladem vyjádření se specialistů k jednotlivým kritickým skupinám.

Tyto specialisty hodláme oslovovat.

- Čímž by se mohli jeho potenciální kritici stát spoluvůrci projektu.

bude seznam komentovaný (po vzoru ČS Květeny jižní části Čech), či nebude komentovaný (jako celostátní Procházkův z r. 2001)?

- Pro jeho sestavení jsou komentáře nezbytné, a čím budou podrobnější, tím objektivnější bude kategorizace.
- Výsledek však nemusí být publikován včetně oněch komentářů, nebo mohou být komentovány jen vybrané druhy či kategorie. Vše je na dohodě.

jaké že jsou kategorie a jejich kritéria?

Zvyklé (jsou jasné a snadno uchopitelné):

A1 (vyhynulý): taxon déle než 50 let
nezaznamenaný

A2 (nezvěstný): taxon 25 až 50 let nezaznamenaný

A3 (nejasné výskyty recentně se nevyskytujících
taxonů)

C1 (kriticky ohrožený)

C2 (silně ohrožený)

C3 (ohrožený)

C4a (vyžadující pozornost)

C4b (nedostatečně prozkoumaný taxon nejasného
rozšíření)

jsou kriteria pro kategorie závazná?

- Určitě ne, například při zničení posledního známého biotopu jistého (na něj fixovaného) druhu lze řadit taxon do kategorie A2 dříve než-li po 25 letech.
- Anebo lze lokálně relativně hojné taxony jako *Calamagrostis pseudophragmites* řadit do nejvyšší kategorie ohrožení – pro jejich omezený areál v rámci ČR, vysoce ohrožené biotopy ... apod.

s jakými potížemi se potýkáme?

- Kam řadit (obvykle dočasné) sekundární výskyty již vyhynulých taxonů typu: *Drosera anglica*, *Gentiana acaulis*, *Iris graminea*...?
- Zda lze vůbec do ČS řadit v území nepůvodní druhy - pěstované a zplaňující či přímo vysazené jako: *Alnus viridis*, *Aurinia saxatilis* ssp. *arduini*, *Cornus mas*, *Cyclamen purpurascens*, *Lonicera caprifolium*, *Lysimachia punctata*, *Polemonium caeruleum*, *Spiraea salicifolia*...?

- Či můžou v kategoriích nejvyššího ohrožení figurovat kupříkladu taxony s jednou či dvěma lokalitami na železnicích jako: *Anchusa officinalis*, *Lappula squarrosa*, *Valerianella carinata*, *Veronica dillenii*...?
- A co ta obsáhlá různorodá skupina průmyslem (většinou pomíjivě) zavlékaných ohrožených druhů, kde na jedné straně některé druhy zdomácněly (*Erysimum hieracifolium*), jiné byly zavléčeny třeba jen jedenkráté (*Aster tripolium* ssp. *pannonicus*)?

- Těch je hned několik desítek!:

Gypsophila fastigiata, G. paniculata, Spergularia maritima, Bromus squarrosus, Rosa arvensis, Ajuga chamaepitys, Anagallis foemina, Anthyllis vulneraria ssp. polyphylla, Bifora radians, Conringia orientalis, Coronopus squammatus, Dorycnium herbaceum, Erysimum diffusum, E. odoratum, E. repandum, Euphorbia falcata, E. salicifolia, E. seguieriana, Glaucium corniculatum, Heliotropium europaeum, Herniaria hirsuta, Inula oculus-christi, Lathyrus aphaca, L. latifolius, Linaria genistifolia, Marrubium vulgare, Orobanche alba, Polycnemum arvense, P. majus, Rapistrum perenne, Salvia nemorosa, Sideritis montana, Thymelaea passerina..... (tyto a další sbíral Z. Kilián)

a proč bychom neřadili do ČS v kraji vzácné druhy jako:

- *Alisma lanceolatum*, *Bupleurum falcatum*, *Camelina microcarpa*, *Campanula glomerata*, *Corynephorus canescens*, *Cynoglossum officinale*, *Falcaria vulgaris*, *Eriophorum vaginatum*, *Fumaria vaillantii*, *Hypericum montanum*, *Juncus filiformis*, *Lathyrus niger*, *Neslia paniculata*, *Ranunculus bulbosus*, *Rhamnus cathartica*, *Salvia pratensis*, *Succisa pratensis*, *Vaccinium uliginosum*, *V. vitis-idea*, *Valerianella locusta*, *Veronica triphyllos*.....?

nebo:

- Lze zcela ignorovat oficiálně publikované taxony (slovutných botaniků) typu:

A1 *Scleranthus verticillatus* – Stará Voda, not. Deyl 1989 (Hradílek et al. 1999);

A2 *Erigeron angulosus* – Štramberk, not. Sádlo 1999 (Grulich 2003)

- jejichž prezenci zde na SM dílčí autoři Květeny ČR neakceptují, či přímo vylučují?

má smysl stále přejímat do kategorie A3 taxony jejichž výskyt na SM je Květenou ČR jasně zavrhován?

Campanula rapunculus, Galium austriacum, G. verrucosum, Myosotis alpestris, Pulsatilla patens, P. pratensis, Scorzonera parviflora...?

- A co Květenou citované, avšak dle jiných současných botanických autorit zcela chybné... *Aster linosyris, Onobrychis arenaria* či *Veronica anagalloides*?
- A sekundární výskyty v antropicky méně ovlivněných biotopech: *Willemetia stipitata* (Bílý Kříž)?

- Lze v seznamu zohledňovat taxony jiného ranku než specie a subspecie?

A co tedy *Betula obscura* – pakliže se dnešní cytologické poznání přiklání k jinde převládajícímu názoru, že se jedná pouze o varietu?

- A co různé kříženci?

Equisetum, Asplenium, čeledi *Orchidaceae*...?

- Nebo jednotlivé taxony *Taraxacum* sect. *Ruderalia*?

jakou spolupráci tedy očekáváme?

Předně na <http://ms-cbs.muzeumvalassko.cz/> vyvěsíme **tabulku** se všemi zvažovanými taxony.

Ta bude obsahovat:

- pořadové číslo taxonu
- jeho vědecký název
- údaje k nálezu (u nově objevených, méně rozšířených, či vyhynulých, nezvěstných a nejasných)
- celostátní kategorii ohrožení dle Procházky 2001
- kategorie (s výkladem) předchozí verze ČS
- případně jiné...

Do ní uvítáme aby každý, kdo se chce zapojit **si tabulku stáhnul**, pojmenoval **svým jménem nový sloupec** a do něj vkládal své návrhy na kategorie a případné poznámky či odůvodnění, lokality, návrhy na zohlednění subspecií a podobně.

V případě, že taxon v tabulce schází, prosíme o jeho dopsání do nového řádku.

...a následné zaslání tabulky mailem.

Své návrhy a připomínky (pokud možno písemně zdůvodněné) prosíme o zaslání na adresy:

marie.sedlackova.rndr@centrum.cz

david.hlisnikovsky@email.cz

Taxony nad nimiž nebude ± panovat konsenzus, budou dále probírány formou svolaných schůzek.

o co zvláště žádáme?

- Kustody herbářových sbírek o zohlednění svěřeného bohatství při tvorbě ČS
- Disponuje-li kdo méně rozšířeným (regionem se zabírajícím) literárním zdrojem – o jeho zpřístupnění / zveřejnění.
- O ochotu revidovat problematické taxony
- Přispíváním vlastními poznatky o prezenci vzácných taxonů

a kterak že by měly vypadat citace nálezů?

- U neznámých či vyhynulých se přirozeně upřednostňuje poslední doklad, případně poslední pozorování. Až následně poslední publikační zmínky.

To znamená:

Zvláště tedy u kategorií A1 až A3 je žádoucí usilovat o eliminaci málo vypovídajících (a často jen přejatých) citací typu:

„*Diphasiastrum issleri* – Bílá (Kubát in Květena ČSR1, 1988)“

Jejichž vinou dnes nejsme schopni říci, zda daný taxon řadit do kat. C1, A2 či A1.

Nebo:

„*Lactuca saligna* – Ostrava-Petřkovice (Kotschy in Duda 1949)“

Ze kterého zjevně nevyplývá ani rok (posledního) zaznamenání.

co však může v případě publikování citací herbářových položek způsobit vážný problém?

- Pokud bychom u novodobých objevů (recentně se vyskytujících taxonů) nectili nálezcovo autorství.

Například:

uvedením u *Cystopteris sudetica* jiného sběratele (byť posledního – z roku 2011), nežli M. Kočího z roku 2010.

a co tedy v ČS přibylo?

- Excerpcí nejen historické botanické literatury
- Procházením herbářů (CESK, FMM, NJM – snad kompletně; částečně OP, OSM a vybraných skupin též v BRNM, BRNU, OLM, VM a ZL)
- V nemálo případech snahou o terénní ověření
- A pochopitelně díky zcela novým nálezům (především členů SM pobočky ČBS)

jsme mohli:

Nejen uvést celou řadu mladších údajů předchozího, ale hlavně:

- ČS z roku 2005 jenž obsahoval ca **820** taxonů
- Rozšířit na **1100** zvažovaných taxonů.

Což pochopitelně není v důsledku vůbec žádný úspěch.... ba naopak.

Avšak:

„obohacujeme“ jej o taxony:

- *Agropyron pectinatum*, *Allium rotundum*, *Anthemis austriaca*, *Arabis auriculata*, *A. turitta*, *Arnica montana*, *Asplenium trichomanes* ssp. *pachyrachis*, *Aster scepusiensis*, *Anthriscus caucalis*, *Cuscuta epilinum*, *Batrachium petatum*, *Batrachium penicilatum*, *Bolboschoenus maritimus* s. str., *Bupleurum longifolium* s. str., *Cardamine dentata*, *Carex dioica*, *C. ornithopoda*, *C. viridula* ssp. *serotina*, *Dryopteris cambrensis*, *Genista sagittalis*,

Hypochaeris glabra, Chenopodium murale, Lemna gibba, Leucojum aestivum, Melampyrum cristatum, Monotropa hypophegea, Orchis purpurea, Polygala amarella, Potamogeton alpinus, P. compressus, P. perfoliatus, Sagina apetala, S. saginoides, S. subulata, Saxifraga hirculus, Spergularia maritima, Stachys arvensis, Stellaria longifolia, Scheuchzeria paustris, Teesdalia nudicaulis, Typha shuttleworthii, Viola tricolor ssp. polychroma

ale také o závěrem několik zajímavých
(historických) údajů z kraje:

- *Erica carnea*
- *Genista anglica*
- *Ledum palustre*
- *Ornithogalum pyrenaicum* ssp.
sphaerocarpum
- *Stipa pennata*